

Konalan viimeinen maanviljelijä – Sven Liljeström Lillstun isäntä

1

Konalan viimeinen maanviljelijä – Sven Liljeström, Lillstun isäntä

Konala on ollut asuttua seutua jo 1700-luvulla. Keskellä Konalaa, mäen harjalla, kerrostalojen välissä, silti lähes näkymättömissä, sijaitsee Lillstun (Rosaksen) tila. Sillä on vuosisataiset perinteet. Tila on elinvoimainen edelleenkin. Tontilla on kolme rakennusta. Nykyinen, vuonna 1890 rakennettu kaksikerroksinen päärakennus on jo kolmas. Sen vieressä on tilava, useita autotalleja sisältävä rakennus. Kolmas rakennus, joka on yrityskäytössä, rakennettiin kokonaan uudestaan lähes entisenlaiseksi tulipalon tuhattua aikaisemmin jo kertaalleen uudelleen rakennetun karjasuojan 15. joulukuuta 2000.

Päärakennuksen viereisestä perunapellostasta saadaan vuoden perunat. Talon takana on vehmas piha samettisine nurmikoineen ja kukkivine pensaineen. Pääovea vastapäätä olevien hyvin hoidettujen kukkaistutusten takana on maakellari, joka sodan aikana toimi myös väestönsuojana.

Sven Liljeström, Rosaksen eli Lillstun isäntä, on syntynyt 17.3.1935. Hän on perheen nuorin lapsi. Perheeseen ovat Svenin lisäksi kuuluneet Dagmar-äiti, August-isä, Doris-sisko, Kurt-veli sekä 1894 syntynyt kuuro täti, joka asui talossa loppuelämänsä. Svenin elämäkumppani ja talon emäntä on Marjatta Saarikangas, hänkin eläkkeellä. Svenin aikana Lillstu on siirtynyt uuteen aikakauteen.

Karjaa ja maanviljelystä

Svenin lapsuudessa tila oli omavarainen karja- ja maanviljelystila. Talossa oli seitsemän lypsävää lehmää ja saman verran hiehoja. Svenin veli Kurt hoiti ja ruokki lehmät aamupäivällä, Sven iltapäivällä. Dagmar-äiti lypsi lehmät käsin vuoteen 1948 saakka, sen jälkeen lypsäminen hoidettiin koneellisesti noin kymmenen vuoden ajan (kuva Dagmar- äidistä talon vieressä vuonna 1970).

Talossa oli kolme rivakkaa työhevosta ja yksi varsa. Svenin ollessa armeijassa yksi hevosista, Virpi-tamma, jouduttiin lopettamaan jalkavaivan vuoksi. Se oli pojalle raskas menetys (kuva August-isästä ja Virpi-tammasta vuodelta 1936. Rakennukset purettu).

Konalan viimeinen maanviljelijä – Sven Liljeström Lillstun isäntä

2

Sikojakin tilalla oli. Talossa oli myös muutamia lampaita ja pässi. Sven joutui 12-vuotiaana pässin puskemaksi. Koira ja kissat kuuluivat ilman muuta tilan eläimiin.

Tilaan kuului laidunmaita, peltoja ja noin kahdeksan hehtaaria metsiä pohjois-Konalassa (kuva Svenistä kyntötoissa vuonna 1971. Taustalla Vähäntuvantien ja Vuorikummuntien taloja).

Torielämää

Kanoja oli runsaasti, 300 – 400, joten niiden munista riitti myytävää kahteen Elannon myymälään, jotka sijaitsivat Mäkkylässä ja Reimarlassa. Munia vietiin myös Kauppatorille myytäväksi. Perheen äiti Dagmar ajoi aamuvarhaisella Kauppatorille hevosella. Siellä hän myi tilan tuotteita puoleen päivään saakka. Munien myynti oli tärkeä osa perheen toimeentulosta. Myös perheen isä oli usein torilla myymässä.

Sven oli silloin tällöin torilla mukana auttamassa vanhempiaan. Kesäaikaan hän vei torille myytäväksi tuomen- ja syreeninkukkia, joista sai itselleen taskurahaa.

Torin järjestyksestä vastasi erityinen toripoliisi. Tämän järjestyspoliisi Valkosen lisäksi myyjien joukossa kierteli toinen poliisi tarkastamassa myyjien myyntilupia. Sven näki kerran, miten ilman lupaa myymässä ollut mies vietiin putkaan. Äiti oli teroittanut Svenille, että myyntilupa on aina pidettävä mukana. Kerran kuitenkin kävi niin, että Svenillä ei ollutkaan esittää myyntilupaa, kun tarkastava poliisi tuli paikalle. Putkareissu näytti jo olevan edessä. Onnekseen Sven muisti, että samalla torilla oli tuttu pitäjänmäkeläinen puutarhuri, Rönngqvist nimeltään, joka tunnisti hänet. Puutarhuri vakuutti poliisille, että Svenillä on niin paljon kukkia kotitilallaan, etteivät ne kaikki edes mahtuisi kerralla mukaan. Näin Sven pääsi pälkähästä. Neljän – viiden tunnin seisominen torilla myymässä tuntui nuoresta pojasta pitkältä ajalta olla paikallaan.

Toripaikat jaettiin vuoden alussa huutokaupassa, jossa vahvistettiin myyntipaikkojen numerot. Torimyyjillä piti olla kilpi, josta kävi selville myyjän nimi ja puhelinnumero. Toripaikalla oli käytettävissä vain katokseton pöytä. Koottava pöytä kuljetettiin torin sulkemisen jälkeen varastoon Mariankadulle kottikärryillä tai tolppakelkalla.

Sven alkoi 14-vuotiaasta alkaen liikkua itsenäisesti hevosella. Kun hän täytti 18 vuotta vuonna 1953, hän hankki ajokortin ja kulki farmariautolla Kauppatorille ja myöhemmin Töölön torille, jonne oli lyhyempi ja liikenteellisesti muutenkin helpompi matka. Reittinä oli Läntinen Viertotie, jolle ajettiin Vanhaa Turuntietä (nykyistä Pitäjänmäentietä) pitkin. Tie jatkui Haagan ja Ruskeasuon

Konalan viimeinen maanviljelijä – Sven Liljeström Lillstun isäntä

3

läpi ”köyhien Stockan” ohi pitkin Henrikintietä eli nykyistä Mannerheimintietä. Autoista tuli myöhemmin yksi Svenin rakkaimmista harrastuksista.

Maidontuottaja

Konalassa viisi perhettä haki maitonsa Liljeströmin tilalta. Liljeströmin seitsemän lehmää laidunsivat ympäröivillä niityillä, joista erotettiin vaihdellen sopivan kokoisia laidunalueita. Laidunalueet oli ympäröity piikkilanka-aidalla. Lehmien heinät saatiin omilta niityiltä.

Kalastus

Kalastamaan ei ehditty. Tilalla oli kuitenkin oikeus kalastaa kahdella rysäparilla. Tämä oikeus vuokrattiin henkilölle, joka maksoi vuokransa kaloina. Lahnaa tuli enemmän kuin tarpeeksi, Liljeström hymähtää. Myös ahvenia ja haukia saatiin. Ylimääräiset kalansaaliit suolattiin. Rysäkalastus onnistui vain kesäisin.

Sodan äänet

Sodan aikana hälytys sireenien äänet kuuluivat selvästi Konalaan. Hälytyslaitteet olivat Turuntien ja Konalantien risteyksessä sijaitsevan Varubodenin kaupan katolla. Sodan aikana venäläisten pommikoneet lensivät hyvinkin läheltä Liljeströmin taloa. Kerran lastinsa Kannelmäkeen tyhjentänyt pommikone lensi niin matalalla, että 5-vuotias Sven näki selvästi ohjaamossa istuneet kaksi miestä. Hän sai myöhemmin tietää, että koneen ruumassa oli lisäksi ollut konekiväärimiehiä. Vioittunut lentokone ei pystynyt enää nousemaan, vaan päätyi kyntämään maata nykyisen Pitäjänmäen Stockmannin autoliikkeen kohdalla tuhoutuen täysin miehistöineen. Pikkupojat ryntäsivät tietenkin katsomaan, mitä oli tapahtunut. Kitkerä savu levisi koneenromusta ympäristöön. Liljeströmit käyttivät väestösuojana taloaan vastapäätä olevaa maakellaria. Sven arvioi, että kellari olisi toiminut lähinnä sirpalesuojana, isompaa pommitusta se tuskin olisi kestänyt. Perhe selvisi ehjänä pommituksista, ainoastaan talon puolivilli kolkikissa haavoittui. Pommitusten aikana tippui kodin seiniltä paineaallon voimasta kello ja muitakin esineitä.

Pajamäessä sijaitsevalta Patterinmäeltä kantautuivat suomalaisten puolustajien tykkien äänet selvästi Konalaan saakka. Patterinmäellä oli kaksi tykkiä, joiden alustat ovat vieläkin paikalla. Sodan jälkeen kaikesta tavarasta oli pulaa ja säännöstely oli tiukkaa.

Tiedonvälitys – posti, radio ja puhelin

Posti sijaitsi Pitäjänmäen asemalla. Sieltä tuotiin posti päivittäin Hämeenkyläntien tienhaarassa sijaitsevaan postilaatikkoon, joka oli yhteinen Kolsarin ja Liljeströmin tilojen asukkaille. Polkupyörällä kulkevan postinjakajan jakoalue ulottui Seutulaan saakka. Liljeströmeille tilattiin Hufvudstadsbladet sekä Nyland-lehti, jonka korvasi sen konkurssin jälkeen muutaman kerran viikossa ilmestyvä Västra Nyland -lehti. Radiosta kuunneltiin usein Lahden radioasemaa. Viranomaiset sensuroivat pitkään radio-ohjelmia. Puhelin tuli Konalaan samoihin aikoihin kuin sähkö, 1920-luvun alkupuolella.

Sähkö ja vesi

Sähkö tuli Konalaan 1920-luvun alussa. Malmin Sähkö oli sähkön toimittaja. Sähköjohdot olivat puutteellisia ja ylikuormitettuja. Syksyllä puintiaikaan sähköä riitti neljästä puintikoneesta vain kahdelle ensimmäiselle koneelle. Sisällä talossa valot himmenivät vähän väliä.

Konalan viimeinen maanviljelijä – Sven Liljeström Lillstun isäntä

4

Rauhanajan alettua sähkönjakelukin korjaantui. Sähköviasta syttynyt karjasuoja paloi kokonaan 7.1.1956. Pitäjänmäen vapaapalokunta sai viereiset rakennukset suojeltua.

Liljeströmien tilalla oli kolme kaivoa. Nykyisen Vähäntuvantien alla oli kaksi kaivoa, joista toinen oli kahden metrin syvyinen. Kunnallinen vesihuolto saatiin Konalaan 1960-luvulta alkaen.

Huvit

Huveissa ei paljon käyty. Kauklahdessa käytiin junalla Bobäck-Luoman -palokunnan järjestämässä kesäjuhlassa, joiden ohjelmaan kuului tanssia, arpajaiset ja – tappelu, virnistää Liljeström.

Pitäjänmäen Bio Reissa käytiin elokuvissa. Sinne tulivat joukolla myös Mäkkylän äänekkäät mustalaiset, jos ohjelmistoon sattui mustalaisaiheinen elokuva.

”Seuramatkat” tehtiin Porvooseen silloin kun liikennöitsijä Gärkman osti uuden bussin ja otti nuorisoa mukaansa retkelle. Bussiin mahtui noin 40 henkeä. Jokainen maksoi omat syömisensä perillä Porvoossa tai Aulangolla. Saman päivän aikana palattiin Konalaan.

1950 perustetulla Linnanmäellä käytiin pari kertaa kesässä. Siellä oli hyviä orkestereita, esimerkiksi Erkki Aallon suurorkesteri. Suurlavalla pyörähdeltiin orkesterin tahdissa, mutta jokaisesta tanssista oli maksettava erikseen. Tanssit kestivät kello 23:een.

Kirjansa Sven lainasi kouluaikana Liisankatu 13:n kirjastosta. Hänen suosikkejaan olivat Tarzan-kirjat. Lähin Alkon myymälä oli Haagassa.

Lillstun tila hääpaikkana Lillstun tilalla on vihitty kolme paria. Ensimmäinen hääpari, Svenin isovanhemmat Johan Edvard Holmqvist ja Hilda Juslin, vihittiin 11.6.1891 äskettäin valmistuneessa Lillstun päärakennuksessa. Vuonna 1926 siellä vihittiin Svenin vanhemmat, Dagmar Holmqvist ja August Liljeström (kuvassa hääpari talon edessä).

Kesällä 1953 ennen juhannusta vihittiin Doris Liljeström ja Raymond Ekholm Helsingin pitäjän kirkossa. Heidän häitään juhlittiin tilalla 130 häävieraan voimin. Talon isännän Sven Liljeströmin ja Marjatta Saarikankaan, hänen elämäkumppaninsa 41 vuoden takaa, vihki talossa 11.9.2002 kirkkoherra Martti Pitkänen. Kirkkoherra totesi, että pariskunta ei ole ainakaan hätiköinyt päätöksensä teossa (kuva Sven Liljeströmistä ja Marjatta Saarikankaasta 11.8.2004).

Konalan viimeinen maanviljelijä – Sven Liljeström Lillstun isäntä

5

Työelämä

Sven Liljeström sai jo koulupoikana oppia rakennustyömailta. Noin vuonna 1950 hän aloitti raskaammat työt. Kaikki rakennustyön vaiheet ovat tulleet hänelle tutuiksi. Työmaat ovat 40 vuoden ajan olleet pääosin joko Konalassa tai Reimarlassa. Mieluisimmaksi työkseen hän mainitsee oman talonsa perusteellisen saneerauksen vuosina 1981-82.

Liljeström on osallistunut useisiin rakennushankkeisiin Hankasuontie 5:ssä. Sylvesterintie 12:ssa hän työskenteli vuosina 1967-68 (kuvia eri rakennustyömailta).

Sven Liljeström on toiminut Konalan Lions-klubissa vuodesta 1984 alkaen. Klubin presidentti hän oli vuonna 1989-90. Liljeström on Lions-klubin Melvin Jones – jäsen.

Teksti: Seija Korpela
(Päivitys ja kuvat 2021 HLe)